

Lausunto

12.2.2025

VN/26268/2022
VN/26268/2022-OM-280

Maa- ja metsätalousministeriö

Oikeusministeriön lausunto luonnoksesta vesihuoltolain uudeksi 4 c §:ksi

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt oikeusministeriön lausuntoa luonnoksesta kuntien vesihuollon omistuksen säilyttämistä koskevaksi vesihuoltolain 4 c §:ksi. Ehdotetulla pykälällä toimeenpantaisiin eduskunnan Vesi on meidän -päätöstä (EK 26/2021 vp - KAA 2/2020 vp) kunnan järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien julkisomis-teisten vesihuoltotoimintojen säilymisestä kuntien omistuksessa ja määräysvallassa.

Hallituksen esitysluonnos vesihuoltolain muuttamiseksi oli lausuntokierroksella 1.7.-30.9.2024. Nyt käsillä olevan lausuntopyynnön mukaan ensimmäisellä lausuntokierroksella ollut lakityöryhmän valmisteleva pykäläluonnos edellytti kunnilta määräysvallan säilyttämistä vesihuoltolaitoksiin. Ratkaisu olisi siten mahdollistanut kunnille vesihuoltoon kohdistuvasta omistuksestaan osittaisen luopumisen. Lausuntopyynnön mukaan ratkaisuehdotusta ehdotetaan tiukennettavaksi siten, että jatkossa kunnat eivät saisi myydä tai muutoin luovuttaa vesihuoltoon kohdistuvaa omistustaan ollenkaan.

Oikeusministeriö on antanut vesihuoltolakiin ehdotettavista muutoksista lausunnon ensimmäisellä lausuntokierroksella. Nyt lausunnonalla olevaan yhden pykälän muutosta koskevaan aineistoon ei sisälly muita muutettavaksi ehdotettavia pykäläiä tai niitä koskevia perusteluja. Oikeusministeriö toteaa, että nyt lausunnonalla olevasta aineistosta ei ilmene, onko esityksen jatkovalmistelussa arvioitu oikeusministeriön aiemmassa lausunnonna esiin nostetun mukaisesti vesihuoltotoiminnan luonnetta julkisena hallintotehtävänä tai minkälaiseen lopputulokseen tältä osin on mahdollisesti päädytty. Oikeusministeriö viittaa tältä osin aiemmassa lausunnonna esittämänsä tällaisen arvion tarpeellisuudesta.

Siltä osin kuin kyse on ehdotettavasta kuntien omistuksen luopumisrajoituksesta oikeusministeriö ei tässä oikeudellisessa arviossaan ota kantaa siihen, onko ehdotus tarkoituksenmukainen. Oikeusministeriö kuitenkin toteaa, että esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa on pääosin asianmukaisesti tuotu esiin esitettyyn omistuksen luopumisrajoitukseen liittyviä valtiosääntöoikeudellisia näkökohtia. Keskeisimmäksi kysymykseksi tältä osin esityksessä vaikuttaa nousevan esitetyn suhde perustuslain 121 §:ssä säädettyyn kuntien itsehallintoon. Tältä osin perusteluissa tuodaan asianmukaisesti esiin, että kyseessä on uudenlainen arviointitilanne ja

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö

PL 25
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Meritullinkatu 10
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

09 1606 7730
+358 9 1606 7730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.om@gov.fi
oikeusministerio.fi

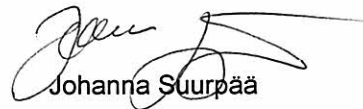
kuvataan perustuslakivaliokunnan kunnalliseen itsehallintoon liittyvää lausuntokäytäntöä. Oikeusministeriö pitää tältä osin tärkeänä, että hallituksen esityksessä pidetään suotavana, että esitys saatetaan perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi.

Säätämisyjärjestysperusteluissa on jonkin verran avoimeksi jääviä perusteluja esimerkiksi siitä, että vesihuolto on osa kriittistä infrastruktuuria, johon liittyy huoltovarmuuden ja maanpuolustuksen turvallisuusnäkökohtia. Ilmeisesti nämä ovat seikkoja, jotka tulisi ottaa huomioon kunnallista itsehallintoa koskevassa kokonaisarvioinnissa, mutta näkökohtien merkitys jää perusteluissa hyvin avoimeksi. Vaikeasti ymmärrettävissä on myös säätämisyjärjestysperustelujen toteamus siitä, että kuntalain näkökulmasta kunnan vesihuollon järjestämistä vastuussa ei ole kysymys kuntalain 8 §:n tarkoitetusta palvelujen järjestämistä vastuusta, vaan 9 §:n tarkoittamasta palvelujen tuottamisesta.

Siltä osin kuin säätämisyjärjestysperustelujen luonnoksessa on arvioitu elinkeinovapautta, oikeusministeriö toteaa, että jos jatkovalmistelussa arvioidaan vesihuollon järjestämisessä olevan kyse ainakin joiltain osin julkisen hallintotehtävän hoitamisesta, vaikuttaa tämä myös elinkeinonvapautta koskevaan kysymyksenasetteluun, koska julkisen hallintotehtävän hoitamisen ei ole katsottu kuuluvan elinkeinonvapauden piiriin (ks. lainkirjoittajan opas jakso 4.2.13 lausuntokäytäntöviittauksineen).

Teknisempänä huomiona pykälän muotoiluun oikeusministeriö toteaa, että ehdotuksessa 2 momentissa on esitetty kaksi vaihtoehtoista kriteeriä, eli kunnan omistus tai määräysvalta vesihuoltolaitoksiin tai tukkuvesihuoltolaitoksiin, joiden mukaan momentin sääntelyn kohde määrittyy. Oikeusministeriö huomauttaa, että määräysvalta kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla voi syntyä myös omistuksen perusteella, jolloin mainitut kriteerit ovat osin päällekkäiset. Selvyyden vuoksi perustellumpaa olisi määrittää säännöksen sääntelyn kohde esimerkiksi siten, että siinä viitataan kokonaan kunnan omistuksessa olevaan vesihuoltolaitokseen ja kunnan määräysvallassa olevaan vesihuoltolaitokseen.

Osastopäällikkö, ylijohdaja

Johanna Suurpää

Lainsäädäntöneuvos

Liisa Leppävirta